

[סלעים, שהם מאה ועשרים דינר], קא טעי עשרה לקמיה?

ומתרצת הגמרא: כיון שאפשר לומר כך, ואפשר לומר כך, נקוט מיהת תרי קמאי בידך, [עדיף לנקוט כהשנים הראשונים], ד"תפסת מרובה לא תפסת"⁽⁹⁰⁾. ומכיון דכולי עלמא מתורת מנה לא מפקי ליה⁽⁹¹⁾ ולדעת כולם השומא קרובה למנה, יתן תשעים.

אחרים אומרים עושין שומא ביניהן ומשלישין, קא סברי האי ארעא תשעין ותלתא ותילתא שויא,

האי דקא אמר עשרים, קא טעי תליסר ותלתא לאחוריה. והאי דקאמר מנה, קא טעי תליסר ותילתא לקמיה.

ובדין הוא דלימא טפי, [היה לו לומר, מנה, וששה דינר, ושני שלישי], והאי דלא קאמר סבר, מיסתאי דקא מטפינא כולי האי אחבראי [די לי במה שהוספתי כבר על

שומת חברי]⁽⁹²⁾.

ומקשה הגמרא: מדוע אנו הולכים אחר השנים הראשונים, אדרבה, היה לנו ללכת אחר האחרונים, ולומר, דהא ארעא, מאה ותליסר ותלתא שויא. האי דקאמר מנה, קא טעי תליסר ותלתא לאחוריה. והאי דקאמר שלשים, טעי תליסר ותלתא לקמיה. ובדין הוא דקאמר טפי, אלא סבר, מיסתאי דקא מטפינא כולי האי אחבראי?!

ומתרצת הגמרא: כיון שאפשר לומר כך, ואפשר לומר כך, נקוט מיהת תרי קמאי בידך, [עדיף לנקוט כהשנים הראשונים], ד"תפסת מרובה לא תפסת". ומכיון דכולי עלמא מתורת מאה לא מפקי ליה [לדעת כולם השומא קרובה למנה], ולכן, נותן תשעים ושלש ושליש.

אמר רב הונא: הלכה כאחרים.

אמר רב אשי, טעמא דאחרים לא ידעינן, [כלומר, אינו טעם מסתבר, ואם כן, וכי]

וראשונים.

90. כך דעת הרשב"ם. ולפי דבריו יש ללכת בשומא אחר השומא המועטת.

אך הרמב"ן חלק עליו, וסבר ד"יד בעל הקרקע על העליונה", ומעלין אותה בכל מה שיכולין לעלות.

אבל, בסוגיין נותנים לו כהשנים הפוחתים, כיון שקים להו לאינשי בין מנה ליותר ממנה, יותר ממה שקים להו בשאר שומות. ולכן לא אזלינן אחר השומא המוסיפה על מנה.

91. כלומר, אינם מוציאים אותו ממחיר מנה והלאה, דתרויהו אמרי שאינו שווה יותר ממנה. רש"ש.

92. הקשה הר"ן: מדוע לא נאמר איפכא, שיטול שמונים ושיש ושני שלישי, (דהיינו, האומר מאה טעה לפניו ב13 ושלישי, והאומר שמונים טעה לאחוריו גם הוא ב13 ושלישי, אלא שאמר, "מיסתאי דקא מגרענא כולי האי מחבראי", ולכן נקט שמונים)?

ותירץ, סברת "מיסתאי", אינה אלא כשמוסיף על חברו. אך לגרוע מחברו אינו מתבייש. והתוספות כתבו, "שכן הסדר, דשנים הפוחתים מדברים תחילה", ולכן הפוחת אינו ירא לפחות.

ודעת הרמב"ן, לעולם יש לנו ללכת אחר המוסיפים, ולא לפחות, דיד בעל הקרקע על העליונה. (וכמשנ"ת בהערה לעיל).